

Velká válka v životě Pražanů

hodina dějepisu pro SŠ

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Dějepis

Tematický okruh: Moderní doba

Učivo: 1. světová válka

Vzdělávací cíle:

Žák při práci s badatelským listem

- analyzuje a interpretuje obraz a text
- vyhledává informace
- posuzuje a přiřazuje odpovídající pojmy a výroky
- formuluje novinové titulky, v nichž popisuje i interpretuje událost ze dvou úhlů pohledu
- z pohledu vybrané osoby navrhuje možnost řešení situace

Časová náročnost: 40 minut

Metody:

- přiřazování odpovídajících výroků k otázkám
- vyhledávání informací v textu
- pozorování fotografie, její popis, analýza a interpretace
- formulování novinového titulku
- vytvoření vlastního návrhu řešení obtížné situace

Poznámka pro učitele:

- hodina je připravena pro on-line práci s celou školní třídou, kdy učitel řídí práci žáků postupně
- žáci mohou také pracovat na základě zadání zcela samostatně bez přímé účasti učitele
- pokud naši hodinu vyzkoušíte, budeme rádi za jakékoli reakce na: lektori1@muzeumprahy.cz

Informace, které by měli dostat žáci pro úspěšnou práci s badatelským listem:

- otevřete si badatelský list *Velká válka v životě Pražanů* na stránce <http://www.muzeumprahy.cz/muzeum-pomaha-skolam/>
- badatelský list si můžete vytisknout nebo podle něj plnit úkoly do jiného dokumentu
- splňte úkoly uvedené v badatelském listu
- odpovědi u některých úkolů budou jednoznačné, jiné budou záviset na vašem přístupu (někdy budou vycházet ze znalosti historie, jindy pouze z vašich vlastních názorů)
- vypracované úkoly pošlete svému učiteli dějepisu (je možné zodpovědět i přímo v hodině)

Metodické komentáře pro úspěšné splnění hodiny

Žák

- prohlíží si webovou výstavu *První světová válka v životě Pražanů* a využívá ji k získání potřebných informací (<http://muzeumprahy.cz/prvni-svetova-valka-v-zivote-prazanu/>)
- přiřazuje výroky k otázkám (řešení je uvedeno níže)
analyzuje fotografie a vystihne, co vidí, formou novinových titulků
rozlišuje znění novinového titulku pro cenzurovaný a necenzurovaný tisk
- prokazuje orientaci v historickém období a vyjadřuje vlastní mínění
prostřednictvím návrhu na zlepšení tíživé situace lidí za války
pro získání dalších informací může využít níže uvedené odkazy, které mu poskytne učitel
- dobrovolně řeší rozšiřující úkoly – první z nich se zaměřuje na českou literaturu (lze tedy propojit s hodinou ČJL)

Náměty na další využití tématu

Videoukázky vhodné k doplnění úkolů 2 a 3 a završení tématu:

Průběh mobilizace v roce 1914 v krátkém příspěvku České televize -

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/1192-mobilizace-1914-v-ceskych-zemich>

Pětiminutové video ČT zachycující zásobování Prahy za světové války -

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/1258-krize-zasobovani-za-prvni-svetove-valky>

Konec Velké války a návrat našich vojáků přibližuje krátké video České televize -

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/1273-navrat-ceskoslovenskych-vojaku-do-samostatneho-ceskoslovenska>

Rozšiřující úkol 1

A) První světová válka se stala námětem mnoha knih. Na vojnu byla povolána i jedna z nejznámějších postav české literatury. Autor následujícího textu popisuje (s jistou dávkou ironie) její počínání prostřednictvím článku v Pražských úředních novinách.

Určete jméno této postavy, volající v úryvku "Na Bělehrad!":

Nejsvětější city a zájmy byly včera krásně demonstrovány mrzákem o berlích, kterého stará matička vezla na vozíku pro nemocné. Tento syn českého národa dobrovolně, nedbaje své neduživosti, dal se odvésti na vojnu, aby dal svůj život i statky za svého císaře. A jestli jeho volání „Na Bělehrad!” mělo tak živý ohlas v pražských ulicích, jest to jen svědectvím, že Pražané skýtají vzorné příklady lásky k vlasti a k panovnickému domu.

B) Ve zcela jiném duchu psal další rodilý Pražan František Langer. Tohoto spisovatele a vojenského lékaře spojovalo s autorem předešlého textu nejen předválečné přátelství, ale i pobyt v Rusku během 1. světové války. Vyberte všechny výroky, které vystihují události a etapy, které František Langer prožil od roku 1914 do doby návratu do Prahy v roce 1920.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Langer

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=463>

1. vojenský lékař na východní (haličské) frontě
2. zranění při bojích v Bukovině, léčení a zotavování se ve Vídni a Praze
3. v ruském zajetí, internován v několika zajateckých táborech
4. člen československých legií v Rusku
5. účast v bitvě u Zborova (jako hlavní lékař 1. pluku)
6. uzavření manželství s Ruskou Mariou
7. složitý návrat do vlasti přes Sibiř, Japonsko, Čínu, Indický oceán a Suez

Rozšiřující úkol 2

Deset let po první světové válce byl v Praze položen základní kámen stavby k uctění památky československých legionářů. Tehdejší název *Památník národního osvobození* se později změnil. Kde konkrétně tento památník stojí a co návštěvníkům nabízí?

Řešení úkolu 1 z badatelského listu: A4, B8, C5, D2, E1, F7, G3, H6

Řešení rozšiřujících úkolů: 1A – Josef Švejk, 1B – vše je správně,
2 – Vítkov (Národní památník na Vítkově – viz <https://www.nm.cz/navstivte-nas/objekty/narodni-pamatnik-na-vitkove>)

Zdroj textu v rozšiřujícím úkolu 1: Hašek, Jaroslav. *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2011. 1. a 2. díl, s. 56. Dostupné z [www:<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/55/svejk.pdf>](http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/55/svejk.pdf).

Muzeum hlavního města Prahy
Lektorské oddělení, 2020

www.muzeumprahy.cz